

OPASNOST NA PRILAZNOM PUTU

Jer čovek voli i poštuje čoveka dok god ne može da o njemu prosudi, i čežnja je proizvod oskudnog saznanja.
– Tomas Man, *Smrt u Veneciji*

Kada ju je poručnik Obst kasnije pitao zašto nije pobjegla od tog muškarca, zašto se nije sakrila na sigurnoj udaljenosti, nego je dozvolila da je zgrabi, tuče i ponižava, rekla mu je da je to bilo zbog onog poljupca. Bilo joj je draže da ne priča o puževima, možda to ne bi shvatio. Pričala je, dakle, samo o poljupcu, ali on je bio znatno manje vidljiv i opipljiv.

„Bio je skoro neprimetan, neosetan, razotkrio bi ga samo uvećani detalj, kao u *Uvećanju*, uslikan ubrzo posle, gde bi neprirodan razmak u kosi i naprosto nezamenjiva naježenost svedočili o njegovom prisustvu u prethodnom trenutku. „Ne može da dokaže ni da opovrgne, ponovila je umorno u nekakvoj neobjašnjivoj opijenosti, to ne bi dokazala ni DNK analiza pljuvačke, jer na kosi nije ostalo nimalo pljuvačke – toliko je bio nežan i letimičan, stidljiv, kao da se njegove usne nikad nisu približile njenoj kosi, ali ona je čvrsto ubeđena da su se približile i da su je dotaknule. „Njegove usne moju kosu, ovde, između potiljka i vrata.“ Da li da obeleži to mesto kredom ili bojom u spreju? Da ga fiksira lakom za kosu? Može tu bilo kad da zabode prst ili drvce sa zastavicom. Još oseća taj dodir, oseća i miris njegovog pijanog daha i oglašava se

naslada, kao da nikad nisu počinjena nedela, kao da se ne boji da će oslepeti. Krišom se pohotno zavrpolji na stolici, zategne mišiće prekrštenih nogu, snažno izdahne vazduh, glasno udahne i poželi da se nasmeje.

Poručnik Obst je zbunjen. Zašto je ova žena došla ako joj se to svidelo? Kako stoji stvar – da li je to želela? Odmah mu je bilo jasno da s njom neće biti lako. Nije bila curica, bližila se četrdesetoj, razvedena, njena ćerka je bila brucoš.

Povuče nogu ispod stola i pomazi golo teme.

„Koliko dobro ste poznavali počinioca?“

Da li ima neko lakše pitanje? Uzdahnula je. Znali su se otprilike godinu dana, bili su u svakodnevnom kontaktu – porukice, mejlovi, četovi, Skajp – a ne može da kaže da ga poznaje. U svetlu ovog poslednjeg događaja, stekla je uverenje da uopšte nije govorio istinu. Izmislilo je ceo svoj identitet i ona ga sad vidi razmazanog, bez čvršćih crta, a to nije samo zbog povrede.

Poručnik Obst se odmah raspitao o povredi.

„Prekosutra me čeka operacija.“

Klimnuo je i potražio povređeno oko iza crnog stakla, pokušavao je da pronikne kroz tamu naočara dok ga oči nisu zasvrbele i zasuzile. Brzo je trepnuo i malo ih protrljao.

„Prošle jeseni se ćerka preselila u studentski dom. Pola godine pre toga muž se razveo od mene i takođe otišao. To sam shvatila kao priliku da nešto naučim, danas je ponuda raznih radionica i kurseva nepresušna. Počela sam s kuvanjem, to je bilo nezahtevno, lagano. Mogla sam da izaberem kurs *Supa i sosovi*, ali izabrala sam samo *Supa*, nisam htela da se opterećujem i sosovima. Za mene su i supa bile puna kapa. Nisam htela da ponovim grešku koju glupo ponavljam čitavog života – da preterujem, da sebi natovarim više nego što mogu da podnesem. Rekla sam sebi: i supa i sosove? Pa nisam polubog!“

Poručnik Obst se zagrcnuo. Izvadio je maramicu iz džepa i malo je kašljao u nju, onda se naglo smirio i rekao: „Verovatno kapljica. Nastavite, molim vas.“

„Pokazalo se da je to bila dobra odluka. On, naime, uopšte nije pohađao *Sosove*. I on se dvoumio između supa i sosova, a onda je srećan splet okolnosti...“

„Vi smatrate da je to srećan splet okolnosti?“ Obst ju je začuđeno pogledao.

„Da, smatram. Znae, kada pričam o nekom događaju, ja mislim u vremenu u kom se on odigrava, a prošle jeseni sve je tek počinjalo, prošle jeseni sve je još bilo uzdrhtalo – skriveni pogledi, prve reči, moja stidljivost. Bojala sam se da se meni to više nikad neće dogoditi.“

„Shvatam.“

Poručnik Obst se setio svoje žene. Protrljao je umorne oči i diskretno zevnuo. Nikako nije uspevaao da prodre iza crnih naočara. Žena mu je prekjuče prebacila da ne zna šta je kafana. Mnogo se iznervirala zbog toga. Možda i ona pohađa neki kurs zanovetanja. Njena prebacivanja su sve apsurdnija.

„Udala sam se za kulova“, rekla je kad su se kućna vrata zatvorila iza njih. Uvek bi taktično sačekala da stignu kući. „Izađemo jednom u sto godina, i ti ni u kafanu ne umeš da sedneš!“

Zamerila mu je što ne ume opušteno da sedne, da tek onako ćaska, bez postavljanja tih njegovih neprijatnih pandurskih pitanja, bez istraživanja. Makar se ono ticalo i visine nekog brda.

„Šta imaš od toga što znaš koliko je visoka neka planina? Šta ja imam od života s tobom?“ žSkoro je vikala. „Troje dece – tako je moralo jer je kod vas bilo troje, a tebi ništa bolje nije palo na pamet. Da me upregneš, za to si majstor. A kafane? Ne, tebe to ne zanima, pa ni ja nemam pravo na to. Malo živeti, malo se provesti, zabaviti... Više s tobom nikuda ne

idem!“ I to je zaista vikala, morao je da pogleda unaokolo da li su svi prozori zatvoreni. Kad je hteo da pritivori onaj poslednji, prezrivo ga je odmerila, ćutke mu je odgurnula ruku s rama i opet širom otvorila prozor. Par trenutaka je vladala tišina, napetost je rasla, a onda je teatralno uzviknula:

„Dođavola, pa ja samo hoću *malo* da živim!“

Tiho i što mirnije je napomenuo da s njim ipak već malo živi, ali izgleda da to *malo* njoj nije dovoljno, jer očigledno želi malo drugačije *malo*. Trebalo je, dakle, da više: Hoću samo malo *drugačije* da živim! Ipak već odavno malo živi... pokušao je da popravi *malo*. Ali nije uspeo da se nasmeje, zaista mu je smetala ta njena nepreciznost, bio je smrtno ozbiljan. Ona takođe. Neko vreme su se cimali oko prozora, bio je jači, pobedio je i zalupio.

„I više uopšte nisi zabavan!“ Besnela je. Nadala se da je čuje bar neko iz susednih stanova. Iskreveljila se i coknula. „Bio si tako duhovit, a sad samo smaraš.“

Pitao se da li bi bio duhovitiji kada bi ga još uvek poštovala i volela. Da li čovek mora da voli onog drugog, turobno je razmišljao pritisnut uz parapet posmatrajući je nepristrasno – da bi se smejaio njegovim šalama? Da li možemo da se smejemo šalama osobe koju ne podnosimo? Uopšte se nije smejao. Nije ni ona.

„Da niste slučajno čuli za kurs *Osnovi kafanskog ponašanja*, ili nešto slično?“ pitao je Obst zamišljeno i prvi put zaista saosećajno, s naročitim interesovanjem.

Šta dođavola želi da postigne tim pitanjem, zbunila se Irma. Iz filmova je dobro znala da svaki kriminalista svakim pitanjem želi da postigne nešto što laiku možda nije odmah jasno. Pomislila je da bi trebalo da se pričuva njega, da mu toliko ne veruje, samo što to nije umela. I u ovim godinama je imala previše poverenja, kao da se loša iskustva nisu sabirala, tako brzo ih je zaboravila, tako šiparački brzo. Osim toga,

dirnula ju je Obstova ćela – opsesivno je mazio golo teme i potiljak, a to je bio znak da još nije uspeo da se pomiri s tim, i s mukom je potiskivala želju da ga i ona pomazi po toj goloj glavi. S vremena na vreme je sretala takva temena. Postoje temena koja su jednoznačno predodređena za nežnost, pomisli. Oboje su taktično prešli preko pitanja o kafanskom kursu. Obstovo interesovanje je malo opalo.

„On je bio jedini muškarac na tom kursu za supe. Mislila sam da je tu stigao greškom ili s nekim – sa ženom, sestrom, devojkom, poznanicom... ali bio je sam. Poželela sam da ga uzmem pod svoje krilo, ali to izgleda nije bilo potrebno. On je odmah uzeo sve nas pod svoje, čak i instruktorku. Postao mi je prilično iritantan. Svakoga je tako strogo pratio, kao da je preuzeo komandu. Prirodno je bio tip vođe i to je vrlo dobro znao. Ruke su mi drhtale dok sam seckala povrće, osećala sam kako me posmatra. Jednom me je toliko unervozio da sam posekla vrh kažiprsta. Ali ako je to bila njegova krivica, odmah ju je ispravio. Takva prisebnost se retko viđa – pritrčao je, isprao posekotinu nad sudoperom, nežno je osušio i vešto obmotao. Moj muž skoro da nije primećivao moje povrede. Ni bolesti. Ako sam morala da ostanem kod kuće zbog groznice ili bolova, on se po povratku s posla čudio što sam tako rano kod kuće. U poređenju s tim, pažnja na kursu za supe, gde čovek to ne bi očekivao... To bih pre očekivala u kafani...“

Poručnik Obst se iskreveljio.

„Ili u baru. Malo muške pažnje... Ali u školi kuvanja? Nisam išla na kurs zbog toga. Pre bih rekla da sam htela da se odmorim od muškaraca. Od muškaraca i od muža koji je vikao na mene da se stidi da izlazi sa mnom i da sam postala dosadna.“

Poručnik Obst je naćulio uši.

„Priznajem, baš mi se svideo. Baš. Ali ja već odavno nisam

luckasta. Ostale učesnice su flertovale s njim, nudile se, gurale se oko njega i na kraju bile skroz umrljane, jer je on ubacivao povrće u supu iz visine. Ja sam ostajala po strani. Nisam imala nameru da se umrljam, nije mi padalo na pamet da se namerno posećem da bih proverila njegove džentlmenske instinkte. Samo što su stajanje po strani i na distanci najbolji stimulans i nadražaj za ženskarosa tog tipa.“

„Vi ste, dakle, bili pasivni“, utvrđuje Obst.

„Pa naravno. Ja sam bila apsolutno pasivna. Sebi prebacujem samo svoje ponašanje na poslednjem času. Instruktorica je htela da nas iznenadi jednom pravom poslasticom, pa je kupila je žive puževe, to je zamislila kao vrhunac kursa – puževi na burgundski način. Neki od nas nisu bili baš oduševljeni, ali instruktorica nam je napričala da puževi apsolutno ništa neće osetiti jer se oni bez hrane i vode zavuku i hiberniraju, pa ih ključala voda neće ni probuditi, uopšte neće primetiti da se nešto dešava. I tako smo ugrijali indukcijske ploče, podigli daščice s opranim baštenskim puževima koje je isporučila farma puževa odnekud iz severne Češke i jednim pokretom varjače smo ih gurnuli u ključalu vodu. Časak pre toga sam instinktivno pogledala udesno, prema Viktorovom šporetu, i užasnula sam se kad sam videla da on to ne radi. Da on samo stoji okrenut prema nama, s rukama na bokovima, vrti glavom i posmatra nas s gađenjem. U tom trenutku, poručniče, u tom trenutku se moralno uzdizao nad svima nama, ne samo polaznicama kursa *Supe*, već nad celim ženskim rodom, nadvisivao nas je kao stena i mi smo se, sa svojom odvratnom pragmatičnošću i bezglavošću, smrskale o njega.

Poručnik Obst je samo namršteno klimnuo i dao znak Irmi da slobodno nastavi.

„Onda je svaku od nas ispitivački pogledao u oči, pa je uperio prst u svoju radnu površinu gde su probuđeni puževi zbunjeno mileli po onoj daščici smrti, i tim prstom je hteo da

nam poruči samo jednu stvar: hiberniraju, malo sutra. Onda je dohvatio papirnu kesicu, pokupio svojih osam prijatelja koji su se razmyleli po stolu, na brzinu odvojio veliki list sveže salate sa pulta i ubacio ga u kesicu, uzeo svoj kožnjak s čiviluka, na vratima mirnim i tihim glasom rekao: „Idem da ih pustim“, i nestao.

Ako postoji nešto kao kolektivni stid, poručniče, onda je to bio kolektivni stid par ekselans. Instruktorica se grčevito smešila, a kad je tišina predugo potrajala zavukla se u svoju sobicu pod izgovorom da mora hitno da telefonira. A ja sam otišla...”

„Otišli ste da pustite puževe s njim...” zaključio je Obst.

„Da. Išla sam po oprost. Krenula sam za njim da bi mi oprostio. Kao za sveštenikom. Pratila sam ga i nisam se usuđila da mu priđem. Toliko nas je sve postideo. Znaite, poručniče, ja strašno precenjujem ljude. Trenutak nepažnje i opa, čovek je već precenjen, ja u njemu vidim ogroman potencijal – talente, sposobnosti, uspehe, sve nakaradno preuveličano... Taj čovek na moje oči postaje renesansno i genijalno biće i nisam sposobna za normalan razgovor s njim, posle toga mu samo ukazujem poštovanje.“

Poručnik Obst je pomislio da je šteta što upravo sada sedi pred njim s tim povređenim okom, pa neće dobro videti njegove talente i sposobnosti. Možda i njegova žena boluje od odvojene mrežnjače? Poslednjih deset-dvanaest godina joj se neznatno odvaja... Ali gde i kako ju je zacepila? U napadu besa, ili svesno? Gleda ga iskosa, pokušava da istisne iz oka tu paučinu, te neprikladne niti, te grinje, amebe i gljivice... Možda bi trebalo da ode na operaciju s Irmom. Operacija povređenih očiju njegove žene bi možda obnovila njen davni, blag pogled. Ali slutio je da nema te operacije koja bi mu vratila njeno poštovanje. Ono ne leluja, odvojeno, ono se prosto otecepilo.